

DET ER SÆSON FOR UDTAGNING AF JORDPRØVER

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Udnyt efteråret til at få udtaget jordprøver i de marker, hvor det er længe siden jorden er analyseret.

For at sikre det størst muligt udbytte og minimere udgifterne til kalk og gødning er det vigtigt at kende indholdet af næringstoffer i marken. Udnyt derfor efteråret til at få udtaget jordprøver i de marker, hvor det er længe siden, jorden sidst er analyseret. Snak med din planteavlskonsulent om behovet for at få udtaget jordprøver. Vær speciel opmærksom, hvis du benytter kvægundtagelsesreglen eller vil undersøge om fosforloftet kan hæves på grund af lave fosfortal på ejendommen.

1. HVOR OFTE BØR DER UDTAGES JORDPRØVER

Jordbundsanalyser viser, hvor store mængder næringstoffer jorden stiller til rådighed for afgrøden. Med kendskab til jordens næringsstofftilstand, kan afgrøden gødes korrekt og derigennem opnå det bedste økonomisk resultat. Det anbefales, at få ejendommens marker analyseret hvert 5. til 7. år. Prøveudtagningen foregår typisk i perioden fra høst til vækstsæsonens begyndelse det efterfølgende forår. I år

1.2. JORDPRØVER I FORBINDELSE MED LOVGIVNING (KVÆGUNDTAGELSEN, FOSFORREGLER)

Hvis bedriften benytter kvægundtagelsen, hvor der kan udbringes husdyrgødning og anden

organisk gødning svarende til 230 kg N pr. ha, skal der b.la. kunne fremvises jordprøver udtaget i en af de forudgående 4 planperioder. Har du fået udtaget jordprøver før 1. august 2015 skal du have taget jordprøver inden 1. august 2019 for at kunne benytte undtagelsesbestemmelserne. Jordprøverne skal udtages af pløjelaget, og der skal mindst udtages én jordprøve for hver 5 ha af arealet i omdrift. Prøverne skal analyseres for fosfor (Pt) og indholdet af kvælstof (kg total kvælstof pr. ha eller kg N-min kvælstof pr. ha). Der skal foreligge dateret dokumentation af, at analyserne er udført korrekt og rettidigt, f.eks. jordanalysekort påført udtagningsdato (Landbrugsstyrelsen, 2018).

Hvis du har problemer med fosforloftet, kan det være relevant at få udtaget jordprøver på hele arealet, hvis det gennemsnitlige fosfortal på bedriften er under 4,0. I så tilfælde kan fosforloftet hæves. Det er dog kun hvis fosfortallet er under 3,0, at det har væsentlig betydning. For at dokumentere et lavt fosfortal, må analyserne maksimalt være taget for 5 år siden, og der skal tages minimum 1 prøve pr. 5 ha.

2. FORUDSÆTNINGER FOR UDTAGNING

Der må ikke være udsprent kalk, gødning eller affaldsprodukter i tidsrummet mellem høst af foregående afgrøde og udtagningsdato.

3. STRATEGI FOR PRØVEUDTAGNING

En jordprøve består altid af en blanding af flere delprøver (16 styk) som sammenblandes til en fællesprøve. Det er nødvendigt selv indenfor ganske små arealer, fordi indholdet af næringsstoffer og kalk varierer meget selv indenfor 1 m². Jordprøverne skal indfange så stor en del af markvariationen som muligt. I meget ensartet marker med en lille variation og samme dyrkningshistorie udtages én jordprøve pr. 1-3 ha mens prøveantallet øges i marker med en større variation.

Ved jordprøveudtagning kan vælges forskellige strategier, som kan udføres af din lokale planteavlskonsulent eller dig selv (tabel 1). *Delmarksinddeling* har til formål at opdele marken i homogene delmarker (figur 1). På ensartede marker kan opdelingen ske ved at fordele delmarkerne jævnt. Ved uensartede marker bør opdelingen ske, så variationen i jordtype mv. indenfor delmarken minimeres. Det kan ske ved hjælp af biomassekort fra satellit, udbyttekort, EM-38 og/eller topografikort gennemgås for at inddеле marken. Kortene kan fastlægge ensartet områder mere præcist, så her kan delmarkerne evt. øges til 5 ha.

Gridmetoden udtager jordprøver i et kvadratisk grid (75-100 m), og det anbefales at udtagningsmetoden udføres af din lokale landbrugsrådgivning som har en effektiv fremgangsmåde til dette (figur 2). Gridmetoden er et effektivt udgangspunkt for positionsbestemt tilførsel af kalk og andre næringsstoffer.

Tabel 1. Strategier for udtagning af jordprøver.

Strategi	Udføres af	Fremgangsmåde	Anbefaling
----------	------------	---------------	------------

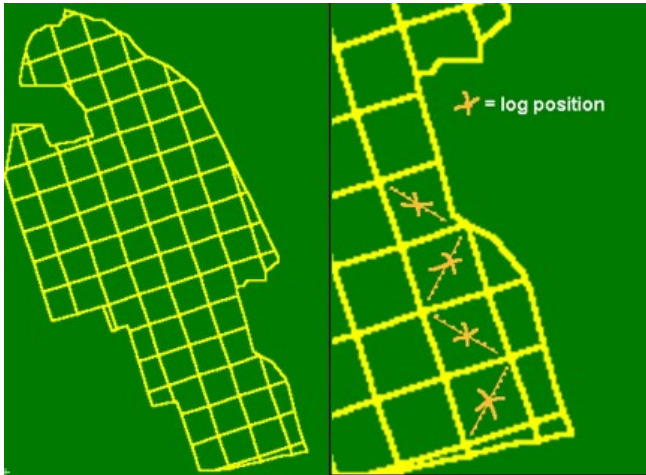
Delmarksindeling A)	Planteavlskonsulent eller landmand	Markerne inddeles i delmarker på 1-3 ha, hvor der tages en repræsentativ prøve inden for delmarken	Velegnet til marker, hvor landmanden ikke umiddelbart vil praktisere positionsbestemt tilførsel, eller hvor delmarksinddeling sker ved hjælp af biomasse-, EM-38-, og eller udbyttekort
Delmarksindeling B)	Planteavlskonsulent eller landmand	Markerne inddeles i delmarker på 1-3 ha ud fra satellitkort fra CropSat, og der udtages en repræsentativ prøve fra hver delmark, som afleveres på planteavlskontoret	Gå ind på CropSat.dk og se biomassekort for dine marker i maj måned. Marker med stor variation i biomasse udvælges til jordbundsanalyser. Vær opmærksom på om variationen er forårsaget af andre faktorer end mangel på makro- og mikronæringsstoffer. Marken inddeles i delmarker ud fra biomassebillerne.
Gridprøver	Planteavlskonsulent	Der udtages prøver i et 100 meter grid (1 pr. ha) eller i et 75 meter grid (2 prøver pr. ha)	Velegnet til positionsbestemt plantedyrkning.

Arealer med forskellig dyrkningshistorie, må aldrig indgå i samme delmark, og områder med dårlig vækst må ikke indgå i delmarker med normal vækst. Afvigende områder indenfor delmarken, f.eks. områder med forhøjet humusindhold undlades ved prøveudtagningen. Hvis det afvigende område udgør 0,5 ha behandles området som en selvstændig delmark (se figur 1).

Figur 1. Inddeling af mark i homogene delmarker.

Figur 2. Inddeling af mark i kvadratiske grid.

4. PROCEDURE FOR UDTAGNING:

1. Prøverne udtages til 25 cm dybde med jordbor *).
2. Der udtages **16 stik** (delprøver) pr. jordprøve. Delprøverne udtages så de i alt omfatter et gennemsnit af delmarken, f.eks. stik jævnt fordelt på en diagonallinie (se figur 1 og 2).
3. Delprøverne homogeniseres og sammenblandes omhyggeligt i en spand. Spanden skal være ren og tør, og må ikke have været anvendt til gødning el.lign.
4. Fra den sammenblandede jord fyldes jordprøveæsken.
5. Æskenummer noteres på markkortet (eller registreres med position i et softwareprogram). Prøveudtagningslinien for jordprøven indtegnes på kortet.
6. Analyseprogrammet for prøven noteres.

*) Hvor marken pløjes hvert år eller næsten hvert år er prøvedybden ikke så afgørende. Det er den derimod på arealer, der ikke pløjes, f.eks. i vedvarende græsmarker og ved pløjefri dyrkning.

Hvis prøverne skal analyseres for bor, må de ikke opbevares i papæsker, da glittet pap kan indeholde bor. Prøver, der skal analyseres for mangan skal tørres meget hurtigt. Jordprøver til zinkanalyser må ikke udtages med galvaniseret jordbor.

5. Hvad skal prøverne analyseres for?

Ved systematiske jordbundsanalyser bestemmes normalt de næringsstoffer, hvor der er en rimelig sammenhæng mellem analysetallet og gødskningsbehovet og hvor det pågældende næringsstof kan være i underskud. Normalt definerer man dette som en standardanalyse, der omfatter følgende analyser:

Reaktionstal (Rt), fosfortal (Pt), kaliumtal (Kt), magnesiumtal (Mgt).

© 2021 - SEGES Projektsitet